

Injustiția din regiunea transnistreană, în atenția CtEDO

Cum e să fii sechestrat și deținut în așa-numitul izolator temporar din subsolul miliției din Tiraspol, în condiții periculoase pentru viață și sănătate. Cum este să știi că nu există nicio șansă să scapi de o sentință dacă nu ești în stare să îți asiguri singur trecerea în fața așa numiților judecători sau lideri ai regiunii transnistrene. Cum e să știi că nimeni din țară nu ar putea să se implice în problema ta, deoarece problema justiției în regiunea transnistreană mai este tratată ca o problemă politică cu rază lungă de acțiune.

Cam acestea sunt frustrările cu care se confruntă cei care sunt tocați de așa numitul sistem de justiție din regiunea transnistreană. La 11 octombrie 2018 CtEDO a comunicat o cauză care relevă aceste probleme sistemice din regiunea transnistreană. CtEDO a comunicat Guvernelor Republicii Moldova și Federației Ruse cauza unui fost funcționar din cadrul administrației orașenești din nordul regiunii transnistrene, cerând explicații pe marginea violării prevăzute de art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, privind detenția sa în condiții inumane și lipsa asistenței medicale, art. 5 în legătură cu detenția sa ilegală în regiunea transnistreană a Republicii Moldova, art. 13 privind lipsa unui remediu efectiv la nivel național în legătură cu violările art. 3, 5 al CEDO.

Potrivit faptelor din anul 2015, P.M. a fost vizat de o plângere de comitere a unei sustrageri pe care pretinde că nu a făcut-o. Deși inițierea „urmării penale” este refuzată în repetate rânduri, deoarece nu există componentă de infracțiune, în februarie 2017 „comitetul de anchetă” a dispus începerea urmării penale pe aceeași faptă pentru care anterior

a primit refuz. Ulterior acțiunile lui P.M. au fost recalificate din „abuz în serviciu” în „delapidarea averii”, iar în martie 2017 bărbatul a fost plasat în „arest” și ținut în detenție până pe 2 iunie 2017.

Este un caz tipic al așa numitelor organe de forță care prin acțiunile lor fac așa numita justiție în regiunea transnistreană, ce e drept cu un iz tendențios și vădit direcționat împotriva celor care nu sunt de-ai casei sau care nu își pot procura imunitatea.

De cele mai multe ori cetățenii Republicii Moldova acceptă această realitate și nu încearcă să se apere în fața acestor ilegalități. În opinia juriștilor „Promo LEX”, aceste situații sunt zilnice, însă numărul celor care încearcă să spună ceva este din ce în ce mai mic. În calitatea lor de avocați, ei recomandă că orice ilegalitate trebuie reclamată și raportată instanțelor constituționale, în primul rând.

În opinia avocaților „Promo LEX”, chiar dacă este anevoioasă procedura de apărare a drepturilor încălcate de către așa numita administrație, victimele trebuie să persevereze. Avocații au menționat că începând cu anul 2015 au fost emise mai multe hotărâri reprezentative cum ar fi cauzele Mozer, Eriomenco, Vardanean, Apcov, Draci etc.

CEDO a constatat în mod sistemic că instanțele din regiunea transnistreană, care au decis arestarea reclamanților, aparțin unui sistem care nu respectă prevederile legale. „Promo-LEX” precizează că nu a existat nici un motiv pentru a considera că a existat un sistem de tradiții judiciare compatibile cu Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, similar celui existent în Republica Moldova. CEDO a constatat că circumstanțele în care reclamanții au fost arestați și modul cum s-a dispus și prelungit arestarea au confirmat concluziile privind incompatibilitatea instanțelor din regiunea transnistreană, în special dispunerea arestării reclamantului pentru o perioadă nedeterminată de timp și examinarea în

absența reclamantului a recursului în privința prelungirii detenției.

Ion Manole, director executiv „Promo-LEX”, consideră că această situație trebuie analizată mai profund și în cadrul dialogului între părțile implicate în soluționarea conflictului transnistrean, deoarece face parte din chestiunea principală de aplicare a legii penale în spațiu secesionist. În opinia sa, CtEDO, în calitate de organ de jurisdicție regională, nu ar trebui să se implice în clarificarea chestiunilor ce țin de implementarea unor soluții pentru o justiție tranzitorie, ci această sarcină trebuie să le revină autorităților.

Pentru mai multe detalii, contactați: Natalia Munteanu, Ofițer de Comunicare la „PromoLEX”; Mobil: 069437040; e-mail: natalia.munteanu@promolex.md

**Promo-LEX a prezentat
Raportul privind
monitorizarea finanțării
partidelor politice în primul
semestru al anului 2018**

Asociația Promo-LEX a analizat rapoartele financiare ale partidele politice pentru primul semestrul al anului 2018 depuse la Comisia Electorală Centrală și a efectuat monitorizarea civică a finanțării partidelor politice pentru această perioadă de raportare. În cadrul mesei

rotunde cu tema „Finanțele partidelor politice în semestrul I al anului 2018. Progres, regres sau stagnare?”, organizată miercuri, 24 octombrie 2018, experții Promo-LEX au prezentat concluziile din **Raportul „Monitorizarea finanțării partidelor politice în prima jumătate a anului 2018”**.

În perioada de referință, cadrul legal privind finanțarea partidelor politice a înregistrat o modificare esențială prin introducerea amendamentelor care reglementează donațiile în numerar din partea persoanelor fizice, introducerea măsurilor speciale de susținere financiară a partidelor politice care respectă cota de cel puțin 40% de candidați femei din numărul total al candidaților înaintați în toate circumscripțiile uninominale în alegerile parlamentare.

Tratamentul selectiv a Comisiei Electorale Centrale aplicat partidelor politice

Promo-LEX reiterează și în acest raport faptul că interesul public privitor la datele de identificare ale donatorilor partidelor, în speță, locul de muncă al donatorilor suprapus cu suma donată, prevalează în ecuația „Protecția datelor cu caracter personal”. În interesul transparenței finanțării partidelor politice, aceste date, merită a fi făcute publice. În opinia Promo-LEX, legea expres obligă CEC să publice în raportul anual domiciliul și locul de muncă al donatorului. Or, în realitate, prin ascunderea acestor date confidențialitatea este protejată în mod nejustificat.

Promo-LEX bate alarma și în privința tratamentului selectiv al CEC, aplicat partidelor politice. Or, în cazul partidelor, care întârzie cu prezentarea rapoartelor pentru semestrul I 2018, CEC pe bună dreptate aplică sancțiuni contravenționale. Totuși tratamentul este total diferit în cazul partidelor de la guvernare, în situații pe larg mediatizate în spațiul public legate de o posibilă simulare a colectării cotizațiilor și donațiilor.

Raportarea financiară a partidelor politice la CEC în prima jumătate a anului 2018

Asociația Promo-LEX constată că pentru semestrul I al anului 2018, 38 de formațiuni politice din 46 au prezentat CEC rapoartele financiare, aceasta reprezentând 83% din numărul de formațiuni politice înregistrate la Agenția Servicii Publice. Subvențiile de la stat sunt principala sursă de finanțare a partidelor politice pentru semestrul I al anului 2018, acestea însumând 19 908 403 lei. Următoarele surse de finanțare sunt **donățiile persoanelor fizice**, în sumă de 12 859 884 lei și cotizațiile de membru – 12 964 729 lei.

Estimarea cheltuielilor neraportate

Grație monitorizării efectuate atât la nivelul oficiilor centrale cât și a oficiilor teritoriale ale partidelor politice, Promo-LEX a stabilit că, **14 partide au avut în gestiune cel puțin 212 sedii, 226 de persoane angajate și 49 unități de transport** în folosință și cel puțin **1716 voluntari**. Totodată aceste partide au desfășurat cel puțin 1645 activități promoționale și evenimente. Cel puțin 4 partide politice au efectuat cheltuieli pentru organizarea a 78 de concerte, activități de divertisment, printre care și o proiecție de film, campanii sociale. Potrivit estimărilor, patru partide politice (PPȘ, PDM, PN și PSRM), despre care au fost operate date, au omis raportarea cheltuielilor în cuantum cumulativ de cel puțin 8 845 270 lei cu referire la organizarea evenimentelor.

Promo-LEX a identificat inexactitatea raportării cheltuielilor reale și a estimat cheltuieli nedeclarate pentru retribuirea muncii, manifestații publice, deplasări în țară și în afara țării, pentru evenimente publice. Quantumul general al cheltuielilor neraportate estimate de Promo-LEX pentru activitatea operațională a partidelor și cea de promovare politică din semestrul I al anului 2018 este de cel puțin 12 851 514 lei, din partea a 12 partide.

Caritate sau transfer de imagine?

PDM, PSRM, PPȘ – au utilizat instrumentul transferului de imagine în activitățile promoționale, din partea fundațiilor caritabile ori SRL-urilor care conțin în denumirile lor nume de politicieni sau sunt asociate cu anumiți politicieni. În numele acestora au fost desfășurate cel puțin 95 acte de caritate cu cheltuieli estimate de cel puțin 2 480 000 lei, sume de bani pe care partidele politice nu le-au raportat la CEC, dar au cules dividende de pe urma lor. Promo-LEX consideră necesară reglementarea activității fundațiilor din perspectiva implicării acestora în activități cu tentă politică și transfer de imagine în favoarea partidelor politice sau membrilor acestora.

În concluzie, Promo-LEX constată că, în prima jumătate a anului 2018, calitatea raportării rămâne a fi încă imperfectă. Totodată, modelul de raport financiar propus de către CEC nu oferă accesul deplin la informațiile financiare ale formațiunilor politice. Lipsa unor categorii de cheltuieli, dar și lipsa în rapoarte a unor rubrici le permit subiecților raportării să generalizeze datele, minimizând transparența cheltuielilor pe categoriile menționate.

Raportul integral poate fi accesat [aici](#).

** Raportul "Monitorizarea finanțării partidelor politice în prima jumătate a anului 2018" este realizat de Asociația Promo-LEX în cadrul Programului „Democrație, Transparență și*

Responsabilitate” finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate în Raport aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

Pentru informații, contactați:

Inga Stegarescu, Ofițer de presă al Asociației Promo-LEX;

GSM: 069 26 96 84;

E-mail: inga.stegarescu@promolex.md

**APEL | Organizațiile
societății civile cer
autorităților Republicii
Moldova atragerea la
răspundere a vinovaților de
extrădare de facto a celor
șapte cetățeni turci și
oferirea protecției pentru
alte persoane aflate în
situație similară**

17 Octombrie 2018

Prin intermediul unui [comunicat de presă](#), în dimineața zilei

de 6 septembrie 2018, Serviciul de Informații și Securitate (SIS) a comunicat despre desfășurarea unei operațiuni complexe de prevenire a amenințărilor la adresa securității naționale a Republicii Moldova. La scurt timp, din [informațiile apărute pe o rețea de socializare](#), s-a constatat că este vorba despre reținerea a șapte cetățeni turci, profesori și angajați ai rețelei de licee private „Orizont”. Ulterior, într-un [alt comunicat de presă](#) publicat în aceeași zi, SIS a comunicat declararea drept „indezirabile” a persoanelor vizate și expulzarea lor de pe teritoriul Republicii Moldova, pe motivul unei pretinse legături cu o grupare islamistă. Peste câteva ore, SIS a revenit cu [precizări](#), prin care a declarat că persoanele în cauză au fost expulzate din țară.

Până la sfârșitul zilei de 6 septembrie 2018, familiile persoanelor reținute nu cunoșteau locul aflării acestora, iar în cadrul unei emisiuni TV difuzate în seara aceleiași zile, [avocatul persoanelor reținute a declarat](#) că nu are acces la clienții săi și nici nu cunoaște dacă aceștia se află pe teritoriul Republicii Moldova.^[1] Abia a doua zi, rudele celor șapte persoane reținute au fost anunțate că persoanele se aflau deja în penitenciarele din Turcia. Potrivit acestora, cele șapte persoane au fost transportate la Aeroportul Internațional Chișinău, urcate într-un avion charter și transportate în Turcia. Ele au intrat pe teritoriul aeroportului prin terminalul cargo iar poliția de frontieră ar fi permis intrarea lor pe teritoriul aeroportului și respectiv traversarea frontierei de stat chiar dacă ele nu aveau asupra lor documente de identificare.

Cei șapte cetățeni turci se aflau legal pe teritoriul Republicii Moldova de mai mulți ani, unii chiar de peste 20 de ani. Toți aveau permise de ședere și de muncă în Republica Moldova. Unii din aceștia aveau familii și copii – cetățeni ai Republicii Moldova. În aprilie 2018, cinci din cele șapte persoane au solicitat acordarea azilului în Republica Moldova, pe motivul riscului de a fi persecutați în țara lor de origine

din cauza viziunilor distincte față de regimul politic actual din Turcia. Conform Legii privind azilul în Republica Moldova, aceste cereri se examinează în termen de 6 luni.

Inițial, Directorul Biroului Migrație și Azil (BMA) al Republicii Moldova [a respins orice implicare a instituției](#) în reținerea și înlăturarea din țară a celor șapte cetățeni turci. Cu toate acestea, pe 10 septembrie 2018, BMA a expediat familiilor din Republica Moldova ale celor șapte persoane două decizii, una cu privire la respingerea cererii de azil și una cu privire la declararea indezirabilă a persoanei. Potrivit acestora, la 4 septembrie 2018, BMA ar fi refuzat cererile cetățenilor turci de acordare a azilului, în baza unor [avize eliberate de către SIS](#) cu două săptămâni mai devreme. Avizele SIS cu parafa secret ar prezenta informații precum că cetățenii turci vizați prezintă un pericol pentru securitatea Republicii Moldova. În deciziile date, în baza celor mai recente informații din țara de origine disponibile, dar și analizând elementele temerii bine întemeiate, BMA constată existența riscului persecuției pentru cetățeni Turci, apreciind drept credibile declarațiile acestora. Mai mult, persoanelor le-a fost explicat dreptul de a contesta în judecată aceasta hotărâre în termen de 30 de zile. Ele urmau să părăsească Republica Moldova în termen de 15 zile de la rămânerea irevocabilă a deciziei.^[2] Potrivit BMA, pe 5 septembrie 2018, s-a decis declararea drept indezirabilă a celor șapte persoane pentru o perioadă de cinci ani. Conform ultimei decizii, persoanele urmează a fi înlăturate sub escortă din țară de către "autoritatea competentă pentru străini", adică BMA.

Situația îndeplântării forțate a cetățenilor turci a fost pe larg mediatizată în presa națională^[3] și internațională.^[4] [Comisarul pentru Extindere și Politici de Vecinătate al UE](#) a chemat autoritățile Republicii Moldova să respecte supremația legii și dreptul la un proces echitabil al persoanelor reținute și îndeplântate forțat. Declarații similare au fost făcute de câteva organizații neguvernamentale^[5], un [grup de](#)

[deputați din Parlamentul European](#), Organizația [Amnesty International](#), precum și de către [Avocatul Poporului](#) din Republica Moldova. De cealaltă parte, reprezentanții statului [au declarat](#) că organele de forță au respectat întocmai procedurile legale.[\[6\]](#)

La distanța de o lună de la cele întâmplate, organizațiile semnatare constată că răspunsurile autorităților în privința legalității îndepărtării cetățenilor turci continuă să trezească multe semne de întrebare. În lipsa unor argumente clare care ar confirma că a existat cu adevărat riscul survenirii unui pericol la adresa securității naționale, se creează o prezumție puternică că operațiunea desfășurată de către autorități a avut loc din interese politice, cu încălcarea legislației naționale și a tratatelor internaționale în domeniul drepturilor omului la care Republica Moldova este parte. La baza acestei concluzii servesc următoarele:

Informațiile operative și dosarele penale pe numele cetățenilor turci și rețeaua „Orizont”.

[Primul comunicat SIS](#) emis la 6 septembrie 2018 menționa că acțiunile cetățenilor turci au fost supuse monitorizării o perioadă și, după ce s-a confirmat existența riscului la adresa securității naționale, a fost luată decizia ca persoanele respective să părăsească imediat teritoriul Republicii Moldova.[\[7\]](#) La 8 septembrie 2018 Președintele Parlamentului Andrian CANDU a declarat în cadrul unui [briefing de presă](#) că dosare operative pe anumite subiecte legate de prevenirea actelor de terorism, inclusiv pe unele persoane care sunt în legătură cu liceul „Orizont”, datează încă din anii 1997-1998.[\[8\]](#)

Declarațiile autorităților pot fi puse la îndoială, or acestea sunt combătute de către alte persoane care au ocupat funcții înalte în stat în perioada în care ar fi avut loc acumularea informațiilor operative. Fostul Președinte al Republicii

Moldova Vladimir VORONIN din perioada 2001 – 2009 a declarat în cadrul unei emisiuni TV că în rapoartele anuale elaborate de către SIS cu privire la situația securității naționale în țară: „niciodată nu a fost semnalată vreo indicație că persoane din cadrul rețelei Orizont sau în general persoane de origine turcă ar duce un lucru distructiv împotriva Republicii Moldova sau se ocupă cu niște chestii care cad sub noțiunea de terorism internațional”.[\[9\]](#)

În asemenea circumstanțe, nu este clar în ce perioadă exact au fost acumulate informații operative pe numele persoanelor în legătură cu liceul „Orizont”. Chiar și dacă aceste informații au fost acumulate în diferite perioade de timp, rămâne cel puțin stranie lipsa unor reacții anterioare a autorităților naționale pentru a contracara pretensele pericole la adresa securității naționale, având în vedere că atât unii cetățeni turci vizați, cât și întreaga rețea de Licee „Orizont”, sunt prezente în Republica Moldova de peste 20 ani. Mai mult decât atât, activitatea acestora mereu a fost apreciată înalt, inclusiv de către reprezentanții statului.[\[10\]](#)

În cadrul briefingului de presă din 8 septembrie 2018, Președintele Parlamentului Andrian CANDU a informat inclusiv că sub monitorizare ar fi cel puțin 48 persoane, iar în ultimii 4-5 ani, dosare penale au fost deschise pe „volume și sute de pagini”.[\[11\]](#) Dl Candu a declarat, de asemenea, cu referire la cetățenii turci, că întocmai s-a respectat legislația cu privire la regimul de ședere al străinilor și că întreaga operațiune s-a desfășurat sub supravegherea unor procurori, fiind vorba despre dosare penale.[\[12\]](#)

Aceste informații se combat însă prin [interpelările oficiale adresate de către avocații cetățenilor turci](#) din rețeaua de licee „Orizont” către Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (PCCOCS), Centrul Național Anticorupție (CNA) și Procuratura Anticorupție (PAC). Aceste instituții ar fi confirmat anterior cel puțin cu privire la cinci din cei șapte cetățeni îndepărtați forțat, că

nu existau dosare penale sau nu le-a fost atribuit un statut procesual până la data de 31 iulie 2018. Acest lucru stabilește indirect că „perioada de monitorizare” a cetățenilor turci declarată de SIS sau alte acțiuni procesuale efectuate în cadrul unui dosar penal puteau avea loc doar în perioada 1 – 24 august 2018, dată la care a fost emis avizul SIS adresat BMA în contextul solicitărilor de azil.

Dreptul la apărare și (im)posibilitatea de a contesta deciziile de refuz ale BMA

Deciziile BMA cu privire la refuzul acordării azilului datează din 4 septembrie 2018, adică la o zi înainte de decizia de declarare drept indezirabili a celor șapte persoane, și cu două zile înainte de desfășurarea operațiunii de înlăturare din țară. Potrivit [informațiilor prezentate](#) de către rudele persoanelor trimise forțat în Turcia, precum și în baza confirmărilor [programului online de evidență poștală](#) a Poștei Moldovei, deciziile de refuz în acordarea azilului ar fi fost expediate prin poștă la cel puțin trei zile după ce cetățenii turci se aflau deja în Turcia.^[13] Prin urmare, deciziile nu au avut cum să fie aduse la cunoștința solicitanților de azil înainte de reținerea și trimiterea forțată a acestora în Turcia. Chiar și în cazul în care aceste decizii ar fi fost aduse la cunoștință în momentul reținerii persoanelor, acestea ar fi trebuit să aibă dreptul să le conteste. Avocații celor șapte persoane nu cunoșteau locul aflării clienților săi nici chiar în seara zilei de 6 septembrie 2018. În asemenea circumstanțe, aceștia nu puteau contesta efectiv deciziile BMA. Pe de altă parte, îndepărtarea imediată din țară a persoanelor este illogică având în vedere că, potrivit deciziilor BMA de refuz în acordare a azilului, cetățenii turci urmau să părăsească teritoriul Republicii Moldova în termen de 15 zile. Organizațiile semnatare sunt ferm convinse că autoritățile Republicii Moldova au îndepărtat imediat din țară cele șapte persoane pentru a le lipsi de orice posibilitate de a contesta acțiunile autorităților, fiind

conștiințe de ilegalitatea acestora.

Siguranța și integritatea fizică a cetățenilor turci îndepărtați forțat

Îndepărtarea forțată a persoanelor în Turcia (în lipsa unei hotărâri judiciare în acest sens), unde aceștia sunt lipsiți de libertate, riscă tratamente inumane și degradante, în lipsa unui control judiciar și în imposibilitatea de a contesta legalitatea deciziilor în Republica Moldova, precum și îndepărtarea lor din familii, toate aduc atingere drepturilor și libertăților fundamentale, garantate acestora de către Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO), Pactul internațional privind drepturile civile și politice (ICCPR), Convenția ONU împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (CAT), Convenția privind statutul refugiaților de la Geneva și Protocolului privind statutul refugiaților, Convenția Consiliului European cu privire la extrădare, Acordului de asociere dintre Moldova și Uniunea Europeană, Constituția Republicii Moldova, Legea privind azilul în Republica Moldova precum și Legea privind regimul străinilor în Republica Moldova.

Este inexplicabilă decizia cu privire la îndepărtarea forțată a persoanelor anume în Turcia, deoarece însăși BMA a calificat în decizii drept întemeiate și credibile argumentele solicitanților de azil privind existența unei posibilități reale de a fi persecutați în Turcia.^[14] În această situație, autoritățile naționale au supus unui risc real persoanele reținute și îndepărtate forțat în Turcia, unde se cunoștea dinainte că viața acestora poate fi pusă în pericol, ele pot fi lipsite de libertate (după cum s-a constatat ulterior) precum și torturate, deși îndepărtarea forțată putea fi făcută în orice altă țară. Având în vedere că autoritățile Republicii Moldova au constatat în decizia din 4 septembrie 2018 prin care au refuzat azilul, că cele șapte persoane pot fi persecutate în Turcia, îndepărtarea persoanelor anume în

Turcia este illogică.

Organizațiile semnatore consideră că autoritățile naționale au acționat ilegal, având loc de fapt o sechestrare a cetățenilor turci. Sechestrarea a fost planificată minuțios și a fost una deosebit de costisitoare. Câteva grupe de angajați ai SIS au acționat concomitent pentru a reține cele șapte persoane. Ele erau asistate de echipaje ale poliției. La scurt timp după reținere, toate cele șapte persoane au fost duse la Aeroportul Internațional Chișinău, unde erau așteptate de un avion charter. În mai puțin de trei ore de la reținere, avionul charter cu cele șapte persoane decolase deja de pe aeroportul din Chișinău. Nu este clar din ce motiv a fost folosit un zbor charter, care este foarte scump, dacă în fiecare zi spre Istanbul zboară cel puțin două avioane. Coridorul avia pentru zborurile internaționale charter nu poate fi deschis decât cu o notificare de câteva ore. Avionul a aterizat fără probleme în Turcia, unde se pare că cele șapte persoane erau deja așteptate de autoritățile turce. Ele au fost duse direct în penitenciar. SIS a menționat într-un comunicat de presă că operațiunea de reținere a celor șapte persoane a avut loc în colaborare cu serviciile secrete ale altor state.

Toate aceste elemente puse împreună confirmă plenar că în cazul celor șapte persoane a avut loc o extrădare camuflată, la solicitarea autorităților turce. Pentru extrădarea unei persoane este nevoie de o solicitare convingătoare din partea țării care solicită să-i fie extrădată o persoană, solicitarea care urmează a fi decisă de o instanță de judecată. Această procedură nu a fost respectată. Se pare că extrădarea a fost făcută în scopul satisfacerii unor interese politice, mai ales ținând cont de vizita Președintelui turc în Republica Moldova, anunțată pentru octombrie 2018 și de solicitările anterioare ale Guvernului Turciei de sistare a activității rețelei de licee „Orizont”. În luna noiembrie 2016, Ambasadorul Turciei în Republica Moldova Hulusi Kilic a exprimat dorința Guvernului Turc de a închide sau transmite în gestiunea

autorităților de stat turcești sau moldovenești rețeaua de licee.[\[15\]](#) Declarații similare au fost făcute și un an mai târziu de către Prim-ministrul Turciei, Binali Yildirim în vizita oficială din Republica Moldova la 5 mai 2017.[\[16\]](#) În cadrul Conferinței de presă din 8 septembrie 2018, Președintele Parlamentului Andrian CANDU a recunoscut că solicitări similare au fost adresate și în adresa lui.[\[17\]](#) Caracterul politic al acestei măsuri este susținut implicit și de [refuzul Parlamentului Republicii Moldova de a discuta în ședință publică extrădarea celor șapte cetățeni turci](#), în pofida abaterilor evidente de la legislație ale SIS și BMA.

Situația sechestrării celor șapte cetățeni turci este similară [cu evenimentele din martie 2018 din Kosovo](#), care au la bază un scenariu similar. Șase cetățeni turci au fost arestați și extrădați în Turcia din motivul legăturii acestora cu școli finanțate de mișcarea Fethullah Gulen. În acest context, autoritățile din Kosovo declarau că s-au confruntat cu presiuni enorme din partea autorităților turce pentru a lua măsuri împotriva școlilor Gulen și al personalului lor. [Raportul Comisiei Europene](#) cu privire la situația din Turcia din 2018, semnalează cu îngrijorare despre reținerea în ultimii doi ani a peste 150 000 de persoane, inclusiv profesori și membrii ai mișcării Gulen, fiind raportate încălcări grave ale drepturilor omului de către forțele de securitate, inclusiv cazuri de tortură, maltratare, arestări arbitrare și încălcări ale dreptului la un proces echitabil.

Semnatarii solicită:

1. Autorităților Republicii Moldova, să ceară de la președintele Turciei întoarcerea în Republica Moldova a tuturor cetățenilor turci scoși ilegal din țara noastră și prevenirea a astfel de situații pe viitor;
2. Procurorului General, să declanșeze urmărirea penală pentru a atrage la răspundere penală toate persoanele care au comis infracțiuni în legătură cu „înlăturarea” celor șapte cetățeni turci;

3. Parlamentului Republicii Moldova, organizarea unor audieri publice și publicarea tuturor informațiilor relevante cu privire la această operațiune;
4. Autorităților Republicii Moldova, acordarea azilului și a altor măsuri de protecție necesare membrilor familiilor persoanelor „îndepărtate”, precum și altor cetățeni străini aflați în situație similară, în special în contextul vizitei președintelui Turciei, Recep Tayyip ERDOGAN, care are loc în perioada 17-18 Octombrie 2018.

Organizațiile semnatare:

1. Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM)
2. Amnesty International Moldova
3. Centrul de Investigații Jurnalistice (CIJ)
4. Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă (AGER)
5. IDIS „Viitorul”
6. Asociația Comunitatea „WatchDog.MD”
7. Transparency International Moldova (TI-Moldova)
8. Institutul de Politici Publice (IPP)
9. Promo-Lex
10. Centrul de Journalism Independent (CJI)
11. Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției (CAPC)
12. Asociația Presei Independente (API)
13. CPR Moldova
14. Centrul de Informație GENDERDOC-M
15. Centrul de Drept al Avocaților (CDA)
16. Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare” (CPD)
17. Institutul de Politici și Reforme Europene (IPRE)
18. Centrul Analitic Independent Expert-Grup

[1] Afirmațiile avocatului Vitalie NAGACEVSCHI la emisiunea „Politica Nataliei Morari” din 6 septembrie 2018, disponibilă <http://tv8.md/tv8-show/politica-nataliei-morari-06-09-18/> (de la minutul 10:00).

[2] Extras din scrisoarea de informare emisă de către Biroul Migrație și Azil în privința dlui Mujdat CELEBI, disponibilă la: <https://goo.gl/4VUXp3> Informarea este identică și în cazul celorlalți solicitanților de azil.

[3] A se vedea, printre altele: <http://newsmaker.md/rus/novosti/moldavskiy-pashalyk-kak-v-kish-ineve-otreagirovali-na-skandal-s-vysylkoy-turetskih-38982>; <http://tv8.md/2018/09/06/video-exclusiv-directorului-adjunct-al-liceului-orizont-din-durlesti-vine-cu-detalii-despre-retinerea-directorului-institutiei/>; <https://www.dw.com/ro/expulzarea-dasc%C4%83lilor-turci-chi%C8%99in%C4%83ul-%C3%AE%C8%99i-d%C4%83-cu-st%C3%A2ngul-%C3%AE-n-dreptul/a-45403065>; <https://www.zdg.md/editia-print/politic/foto-doc-o-tara-fara-orizont-intalnirile-politice-dosarul-penal-si-extradarea-a-18-cetateni-turci>.

[4] A se vedea, printre altele: <https://www.nytimes.com/reuters/2018/09/06/world/europe/06reuters-moldova-turkey.html>; <https://www.bbc.com/news/world-europe-45446168>; <https://www.reuters.com/article/us-moldova-turkey/amnesty-criticizes-expulsion-of-turkish-nationals-from-moldova-idUSKCN1LM2PI>; <https://www.euronews.com/2018/09/07/failed-coup-crackdown-moldova-raid-sees-teachers-expelled-to-turkey>.

[5] Amnesty International Moldova – <http://amnesty.md/ro/media/apel-urgent-amnesty-international-moldova-condamna-rapirile-ilicite-de-oameni-efectuate-astazi-de-catre-serviciile-de-securitate-cu-incalcarea-normelor-de-perchezitie-si-retinere/>; Centrul de Resurse Juridice din Moldova și Asociația Promo-LEX – <https://crjm.org/wp-content/uploads/2018/09/2018-09-06-Expulzare-profesori-Orizont.pdf>.

[6] Declarațiile Președintelui Parlamentului Andrian CANDU și Prim-ministrului Pavel FILIP din 11 septembrie 2018, disponibile online la:

<https://www.privesc.eu/Arhiva/83602/Prim-ministrul-Republicii-Moldova-Pavel-Filip-si-Presedintele-Parlamentului-Andrian-Candu-depun-flori-la-Ambasada-SUA-in-memoria-victimelor-atenta>
(de la minutul 07:00).

[7] Comunicatul SIS din 6 septembrie 2018, disponibil online la: <https://sis.md/ro/comunicare/noutati/comunicat-0>

[8] Declarație de presă susținută de președintele Parlamentului Republicii Moldova, Andrian CANDU, după audierile parlamentare în cazul expulzării din țară a 7 cetățeni străini, disponibilă online la: <https://www.privesc.eu/arhiva/83574/Declaratie-de-presa-sustinuta-de-Presedintele-Parlamentului-Republicii-Moldova-Andrian-Candu-dupa-audierile-parlamentare-in-cazul-expulzarii-din-tar>
(de la minutul 2:30).

[9] Emisiunea „Puterea a Patra” din 20 septembrie 2018, disponibilă online la: <https://www.youtube.com/watch?v=JEwEVfeRowc> (de la minutul 37:50).

[10] A se vedea de exemplu, declarațiile Ministrei Sănătății Monica Babuc din 6 septembrie 2018, disponibile online la: <https://www.ziarulnational.md/reactia-ministrei-babuc-la-retinerile-de-astazi-de-la-ORIZONT-EU-apreciez-activitatea-acestei-institutii-ministerul-va-lua-toate-masurile-ca-procesul-de-studii-sa-nu-fie-perturbat/>.

[11] Declarațiile Președintelui Parlamentului Andrian CANDU din 8 septembrie 2018, disponibile online la: <https://www.privesc.eu/arhiva/83574/Declaratie-de-presa-sustinuta-de-Presedintele-Parlamentului-Republicii-Moldova-Andrian-Candu-dupa-audierile-parlamentare-in-cazul-expulzarii-din-tar>
(de la minutul 3:00).

[12] Ibidem (de la minutul 06:30).

[13] Extras din decizia nr. 67/18/DAI din 4 septembrie 2018 emisă de către Biroul Migrație și Azil în privința dlui Dogan RIZA, disponibil la: <https://goo.gl/kDGnAc>.

[14] Extras din decizia nr. 65/18/DAI din 4 septembrie 2018 emisă de către Biroul Migrație și Azil în privința dlui Yasin OZDIL, disponibil la: <https://goo.gl/wfqvEw>. Afirmații similare au fost expuse și în cadrul celorlalți solicitanți de azil.

[15] Conferința de Presă susținută de către Ambasadorul

Turciei în Republica Moldova din 17 noiembrie 2016, disponibilă online la: <http://www.privesc.eu/Arhiva/71207/Conferinta-de-presa-sustinuta-de-noul-Ambasador-al-Republicii-Turcia-E-S-hulusi-Kilic> (de la minutul 11:10).

[16] Conferința de Presă susținută de către Prim-ministrul Pavel FILIP și Prim-ministrul Turciei Binali YILDIRIM din 5 mai 2017, disponibilă online la: <https://www.privesc.eu/arhiva/75895/Conferinta-de-presa-sustinuta-de-Prim-ministrul-Republicii-Moldova-Pavel-Filip-si-Prim-ministrul-Republicii-Turciei-Binali-Yildirim> (de la minutul 36:20).

[17] Declarațiile Președintelui Parlamentului Andrian CANDU, disponibile online la: <https://www.privesc.eu/arhiva/83574/Declaratie-de-presa-sustinuta-de-Presedintele-Parlamentului-Republicii-Moldova-Andrian-Candu-dupa-audierile-parlamentare-in-cazul-expulzarii-din-tar> (de la minutul 8:20).

Promo-LEX: Secțiunile de votare peste hotare trebuie deschise într-un număr mai mare, iar amplasarea lor să fie decisă în strictă conformitate cu prevederile legale

Asociația Promo-LEX insistă ca repartizarea per circumscripții a secțiilor de votare de peste hotare să se facă strict în baza unor calcule matematice bazate pe criteriile definite de Codul electoral, fără atitudini de natură subiectivă. De asemenea, considerăm că asigurarea unui vot incluziv pentru

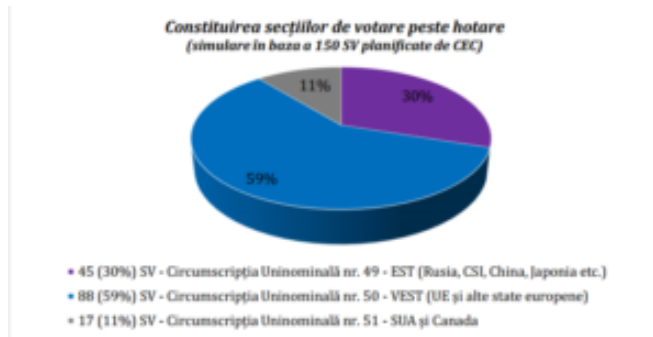
cetățenii Republicii Moldova aflați peste hotare în ziua alegerilor va fi posibil doar în condițiile majorării numărului de secții de votare, comparativ cu alegerile prezidențiale din 2016.

Exodul cetățenilor din Republica Moldova este un proces continuu, astfel că numărul de persoane aflate peste hotare este în permanentă creștere. Geografia amplasării și numărul de secții de votare (SV) este un aspect primordial în asigurarea dreptului de vot al cetățenilor aflați peste hotare, acestea urmând a fi evaluate și aprobate conform celor 5 criterii, egale ca pondere, prevăzute de Codul electoral: a) informațiile deținute de către misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova din țările de reședință; b) informațiile deținute de către autoritățile publice centrale; c) informațiile obținute în rezultatul înregistrării prealabile a cetățenilor aflați în străinătate; d) numărul de alegători care au participat la scrutinul precedent; e) alte date relevante, obținute de autoritățile publice centrale, la solicitare, din partea autorităților țării de reședință.

Concomitent, urmează a fi luate măsuri pentru a preveni situațiile înregistrate la alegerile anterioare prin deschiderea secțiilor de votare suplimentare unde în secțiile de votare s-au înregistrat un număr de 2500 alegători și mai mulți. În opinia Promo-LEX, doar repartizarea unui număr de 5000 buletine de vot unei secții de votare peste hotare nu va soluționa problemele manifestate în cadrul scrutinului electoral precedent (cozile imense) – mai ales în contextul unui sistem electoral mixt (votarea în baza a două buletine de vot).

Pornind de la premisa că la alegerile precedente în cadrul a 27 secții de votare au votat 2500 alegători și mai mult – se impune necesitatea deschiderii unei secții de votare suplimentare în acele localități. La fel, pornind de la faptul că la aprobarea bugetului pentru anul 2018, CEC a planificat

cheltuieli financiare pentru 150 secții de votare peste hotare, Promo-LEX a simulat distribuirea acestora pe fiecare circumscripție uninominală în funcție de rezultatele obținute în baza celor 5 criterii legale analizate.

La estimarea numărului de secții de votare necesar a fi deschise peste hotare sunt și cazuri specifice, care ar putea și trebuie abordate individual dar într-o manieră transparentă și apolitică. Suplimentar, rezultatele simulării pot suferi modificări în cazul actualizării unor informații ce au stat la baza elaborării calculelor matematice.

În contextul celor expuse, Asociația Promo-LEX solicită constituirea unui număr mai mare de secții de votare peste hotarele Republicii Moldova pentru alegerile din 24 februarie 2019, cu amplasarea geografică a acestora în strictă concordanță cu criteriile legale prevăzute. Considerăm că doar majorarea numărului de buletine de vot pentru fiecare secție de votare de la 3000 la 5000, nu va soluționa problema în lipsa unei abordări sistemice a chestiunii – extinderii ariei geografice și majorării numărului de secții constituite peste hotare.

Analiza detaliată este disponibilă [aici](#).

Pentru informații, contactați:

Inga Stegarescu, Ofițer de presă al Asociației Promo-LEX

GSM: 069 26 96 84

E-mail: inga.stegarescu@promolex.md

OPINIE | COMENTARIII ale Asociației Promo-LEX asupra proiectului de lege nr. 180 din 04.06.2018 cu privire la publicitate

Asociația Promo-LEX, în temeiul Legii nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, își manifestă interesul față de participarea la procesul de consultare publică a proiectului Legii nr. 180 din 04.06.2018 cu privire la publicitate, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați din Parlamentul Republicii Moldova și prin intermediul prezentului document își expune constatările și recomandările pe anumite prevederi ale proiectului ce țin de domeniul de activitate a Asociației.

Asociația Promo-LEX, de principiu, salută elaborarea proiectului de lege ce ar reglementa domeniul publicității, îndeosebi a celei politice. Considerăm că un astfel de act legislativ ar putea induce mai multă claritate și ar lăsa mai puțin loc pentru interpretabilitatea sau eludarea prevederilor legale în domeniu, în special, în perioada electorală. Contextual, în vederea îmbunătățirii proiectului, și anume a prevederilor ce reglementează aspecte ce se află în aria de expertizare a Asociației, venim cu următoarele constatări și propuneri:

Comentarii privind proiectul Legii publicității

Propunere: perioada extraelectorală- segment temporar, din care este exclusă perioada cuprinsă între data intrării în

vigoare a actului prin care a fost stabilită data alegerilor și data confirmării rezultatelor alegerilor sau finalizării procedurilor electorale aferente acestora.

▪ La art. 3 pct. 41) noțiunea de „subiect al publicității politice” este prea largă și anume sintagma: “persoanele care și-au afirmat public susținerea pentru un concurent electoral/ partid politic/ organizație social-politică/ grupuri de inițiativă în ultimele 12 luni sau activitatea acestora”. În această sintagmă nu este clar:

1. care moment declanșează calculul ultimelor 12 luni. Persoana sau partidul politic are calitatea de concurent electoral din momentul înregistrării, respectiv cel mult 2 luni. Respectiv, nu ai cum sa cunoști retroactiv că o persoană este subiect al publicității politice.
2. ce înseamnă „afirmarea publică pentru susținere”. Participarea la un eveniment/ protest organizat de către un partid politic/ organizație social-politică/ grupuri de inițiativă, semnarea unei petiții publice colective, sunt calificate ca afirmare publică pentru susținere?

Conform definiției, membrii organizațiilor internaționale din familia căreia face parte partidul politic- sunt subiecți ai publicității politice. Calificarea acestora în calitate de subiecți ai publicității politice, în timpul campaniei electorale duce în mod automat la calificarea drept agitație electorală cu implicarea persoanelor care nu sunt cetățeni ai Republicii Moldova.

Propunere: *subiecți ai publicității politice* – concurenții electorali, partidele politice, membrii partidelor politice din componența organelor de conducere și în funcții electivă ale statului, organizațiile social-politice și membrii acestora, grupurile de inițiativă pentru susținerea candidaților la funcții electivă/ pentru inițierea unui referendum, grupurile de inițiativă pentru colectarea de semnături în favoarea/defavoarea unei/unor inițiative cu

caracter politic;

- La art. 10 alin. (3) **propunem** includerea “organizațiilor filantropice și fundațiilor” în calitate de subiect care nu poate fi furnizor de publicitate politică, și respectiv la alin. 4)- subiect care nu poate fi distribuitor de publicitate politică. Conform art. 1 din Legea cu privire la fundații, “fundația este o organizație necomercială, apolitică, care nu acordă asistență politică și nu sprijină niciun partid politic”. Conform art. 13 alin. (5) din Legea cu privire la filantropie și sponsorizare “Organizația filantropică nu are dreptul să cheltuiască mijloace și să folosească bunuri ale sale pentru susținerea partidelor politice și altor organizații social-politice”.
- Prevederile art. 9 alin. (2) lit. b) și art. 11 alin. (5), în opinia Promo-LEX, nu sunt clare și lasă loc de interpretare asupra unor aspecte extrem de importante, inclusiv din perspectiva raportării financiare. Prin urmare, considerăm judicios să:

Propunem, sau includerea la sfârșitul alin. (5) din art. 11 a următorului text: „Cu condiția că sunt reflectate în mod corespunzător în rapoartele privind gestiunea financiară partidelor politice (la valoarea lor de piață și se înscriu în limitele donațiilor prevăzute de Legea privind partidele politice)”, **sau** excluderea art. 11 alin. (5) din proiectul avizat.

- 4 alin. (2) și (3), art. 9 alin. (1), art. 10 alin. (1) și art. 11 alin. (1), (6) conțin prevederi asemănătoare.

Propunere: excluderea prevederilor menționate de la art. 9, 10 și 11.

Promo-LEX: Persistă carențe la capitolul transparență a activității administrației publice locale de nivel II

Asociația Promo-LEX a prezentat astăzi, 11 octombrie, Raportul nr.3 de monitorizare a transparenței activității administrației publice locale de nivelul II și a UTA Găgăuzia, realizat în baza constatărilor raportate de monitori, care au monitorizat activitatea actorilor implicați în procesul decizional pentru perioada 1 ianuarie-30 iunie 2018.

Monitorizarea a avut ca scop studierea corespunderii dintre prevederile legale și gradul de transparență decizională al APL de nivelul II, impulsivarea activismului civic și asistența oferită APL pentru a crește gradul de transparență.

Rețelele de socializare- utilizate tot mai des în comunicarea cu autoritățile locale

Potrivit raportului, canalele on-line de comunicare continuă să fie cele mai solicitate de către cetățeni în intenția lor de a se informa despre activitatea APL II, ba chiar sa înregistrat o continuă creștere față de perioada precedentă, adică semestrul II 2017, în special fiind vorba de rețelele sociale (+17.14%). Conform datelor Raportului nr.3, atât APL

cât și părțile interesate preferă sursele mediului online în proporție de 89,52% și respectiv 62,54%. Cu o proporție de 25 la sută, mass media „tradițională„ ocupă locul secund în preferințele de comunicare a părților interesate.

Paginile web ale APL nu asigură transparență decizională

Promo-LEX a constatat că, paginile web ale APL de nivelul II continuă să asigure un nivel scăzut de transparență decizională cu prevederile legale în domeniu. Totuși, numărul APL ce au publicat spre exemplu sinteza recomandărilor a crescut. Cele mai bune rezultate în ceea ce privește conformitatea conținutului paginilor web ale APL la capitolul transparență decizională, sunt înregistrate de autoritățile din r. Strășeni, r. Rîșcani, mun. Bălți și r. Cahul. La extrema opusă – cu cele mai slabe rezultate, se află APL din r. Briceni, r. Călărași, r. Nisporeni și r. Ialoveni.

Numărul persoanelor implicate în consultări publice este în descreștere

Pentru perioada de monitorizare, s-a constatat că numărul persoanelor implicate în consultări publice a scăzut cu zece la sută comparativ cu perioada precedentă. Printre motive se numără lipsa organizării acestora-18,51% și lipsa informării-14,81%. La fel, au fost sesizate impedimente în procesele decizionale și cele de consultare publică, pentru implicarea unor categorii de populație precum, mame cu copii și persoane cu necesități speciale.

Pe de altă parte, a crescut accesibilitatea clădirilor APL din perspectiva dotării acestora cu rampe de acces și existența unui număr suficient de scaune pe holuri. La fel, s-a remarcat o creștere dublă a atitudinii APL față de solicitarea de informație cu caracter oficial.

Informațiile necesare privind modulul anticorupție nu sunt plasate pe paginile web ale APL

La capitolul transparenței activității autorităților publice locale, din perspectiva integrității profesionale, s-au înregistrat evoluții pozitive. Cea mai mare creștere, cu circa 31 la sută, a fost înregistrată la publicarea CV-urilor conducătorilor APL pe pagina web. Totuși, niciun APL nu a plasat pe pagina web informația privind persoana responsabilă de modul anticorupție, rămâne alarmantă situația și la capitolul existenței liniilor telefonice anticorupție și a planului de integritate instituțională. Or, aceste cerințe sunt obligatorii conform normelor legale existente și anume a prevederilor HG nr. 188 privind conținutul paginilor web ale APL.

Asociația Promo-LEX constată o stare moderat pozitivă la compartimentul transparența concursurilor pentru ocuparea funcției publice. Autoritățile APL care au indicat organizarea concursurilor au respectat în mare parte condițiile de publicitate a concursului prin plasarea anunțului și a condițiilor acestora pe pagina web și în mass-media.

Nivel scăzut al transparenței procesului de achiziții

Este alarmant faptul că paginile oficiale web ale APL asigură un nivel scăzut al transparenței procesului de achiziții, doar 40 la sută publică dările de seamă privind achizițiile publice de valoare mică și, respectiv, rapoartele trimestriale/semestriale și anuale privind monitorizarea executării contractelor de achiziție publică. Totuși, comparativ cu semestrul II 2017, constatăm o creștere a numărului de APL care au publicat informația privind planurile de achiziții și dările de seamă anuale.

Monitorizarea transparenței procesului decizional al APL-urilor de nivelul II este o activitate continuă efectuată de monitorii Promo-LEX pe parcursul anilor 2017, 2018 și 2019. La fiecare jumătate de an, Promo-LEX va da publicității Rapoartele de monitorizare a transparenței activității APL de nivelul II și UTA Găgăuzia.

Raportul integral poate fi accesat [aici](#).

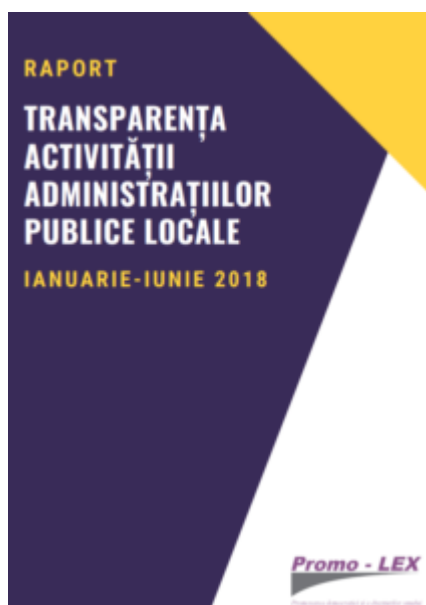
Inițiativa de monitorizare a transparenței activității autorităților APL de nivelul II și a UTAG este finanțată de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) în cadrul Programului „Democrație, Transparență și Responsabilitate” (august 2016 – iulie 2019). Opiniile exprimate în rapoartele publice Promo-LEX aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

Pentru informații, contactați:

Inga Stegarescu, Ofițer de presă al Asociației Promo-LEX;

GSM: 069 26 96 84;

E-mail: inga.stegarescu@promolex.md

**Guvernul Republicii Moldova
va achita 7500 de euro pentru**

investigarea și judecarea defectuoasă a unui caz de viol

Guvernul Republicii Moldova s-a angajat să plătească 7500 de euro pentru o femeie care a fost violată. Plângerea depusă la CtEDO a fost reglementată amiabil de către reclamantă și Guvernul Republicii Moldova, în iulie 2018. Joi, 11 octombrie 2018, CtEDO a emis o decizie prin care a luat act de reglementarea amiabilă a cauzei și a decis radierea de pe rol a plângerii reclamantei. (a se vedea decizia CtEDO [aici](#)).

A.B. este o femeie, acum în vârstă de 64 de ani, dintr-o localitate a raionului Strășeni, care a fost violată de un tânăr din mahala pe nume R.R. Violul a avut loc în luna iunie 2012. Chiar dacă A.B. a solicitat acordarea unui prejudiciu moral echitabil pentru a compensa prejudiciile cauzate prin infracțiune, Judecătoria Strășeni a decis acordarea unei despăgubiri morale în sumă de 3 mii de lei pentru femeia violată. De asemenea, prin sentința instanței de fond, bărbatul a fost condamnat la 3 ani de închisoare. Ulterior, Curtea de Apel Chișinău a casat parțial sentința Judecătoriei Strășeni din ianuarie 2013 și a decis aplicarea unei pedepse cu închisoarea, cu suspendare condiționată, acesta fiind pus în libertate.

La 21 februarie 2014, reclamanta a expediat o plângere în adresa CtEDO (Curtea Europeană a Drepturilor Omului) în care a invocat violarea art. 3 din CEDO (Convenția Europeană a Drepturilor Omului) de către Guvernul Republicii Moldova, prin faptul că A.B. a fost abuzată, umilită de o persoană către o persoană care nu a suportat o pedeapsă descurajantă. În rezultatul aplicării unei pedepse non-privative de libertate, A.B. a continuat să fie victimizată de agresor pentru că aceasta l-a denunțat autorităților. Instanțele naționale au

decis ca reclamantei să-i fie acordat în calitate de prejudiciu moral suma de 170 de euro pentru a acoperi toate suferințele care le-a avut în legătură cu calitatea de victimă a unei infracțiuni de viol. Acordarea unei astfel de sume derizorii i-a provocat reclamantei și mai multe suferințe, acest fapt fiind calificat de către acesta ca o modalitate de a fi luată în derândere de către instanțele naționale.

Nu în ultimul rând, instanțele de judecată au decis acordarea în calitate de prejudiciu moral a unei sume derizorii de doar 3 mii de lei, care a amplificat umilința și suferințele prin care a trecut victima, având în vedere mai ales circumstanțele cauzei și vârsta înaintată.

La 2 mai 2017, CtEDO a comunicat Guvernului Republicii Moldova plângerea reclamantei A.B. Având în vedere aparența existenței unei violări evidente a drepturilor reclamantei, Curtea a propus Guvernului să achite reclamantei suma de 7.500 de euro în calitate de sumă care să acopere toate prejudiciile morale și materiale, inclusiv costurile și cheltuielile suportate de reclamantă. La 15 noiembrie 2017, Guvernul Republicii Moldova a decis să expedieze observații asupra circumstanțelor de drept și de fapt ale cauzei și a solicitat declararea plângerii ca fiind inadmisibilă. La 31 ianuarie 2018, reprezentantul reclamantei a expediat opinia sa cu privire la observațiile Guvernului și a solicitat constatarea violării art. 3 din Convenția privind Drepturile Omului.

După expedierea observațiilor asupra admisibilității și fondului cauzei, la data de 20 iulie 2018, Guvernul Republicii Moldova și reclamanta au ajuns la un acord prin care Guvernul își asumă angajamentul să achite suma de 7500 de euro, în calitate de prejudiciu moral, material și costuri și cheltuieli.

Reclamanta a reiterat toate suferințele și emoțiile care mai persistă și în prezent în cadrul unei [investigații jurnalistice](#) (sub anonim), care a fost realizată și

publicată în perioada iunie – august 2017.

Potrivit avocatului Asociației Promo-LEX, Vadim Vieru, „instanțele naționale de judecată se pare că nu au ținut cont de circumstanțele cazului, care nu este unul ordinar, de mediatizarea intensă a acestuia, vârsta victimei și condițiile în care a avut loc infracțiunea. Instanța de judecată nu motivează sub nici o formă soluția adoptată, fapt ce a amplificat considerabil sentimentul de frustrare și injustiție pe care-l avea victima. Curtea Supremă de Justiție ar trebui să asigure că există o practică unitară legată de aplicarea pedepselor pentru infracțiuni de viol și decidera acordării victimelor în calitate de sume pentru acoperirea prejudiciului moral și material în volum echitabil”.

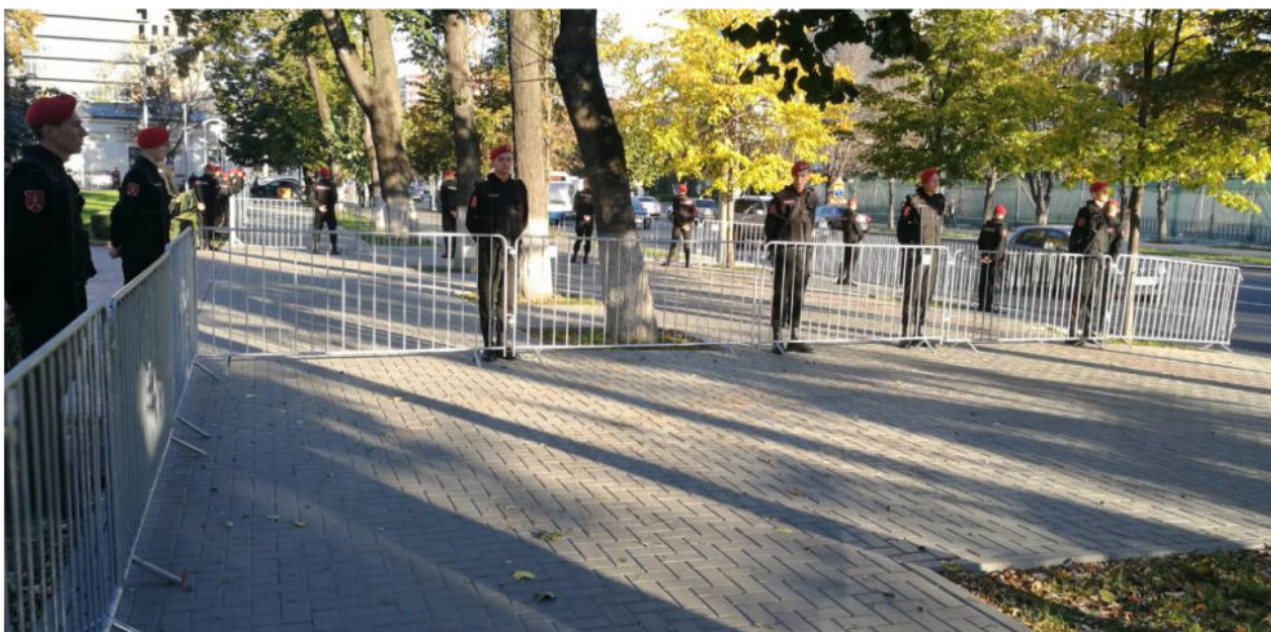
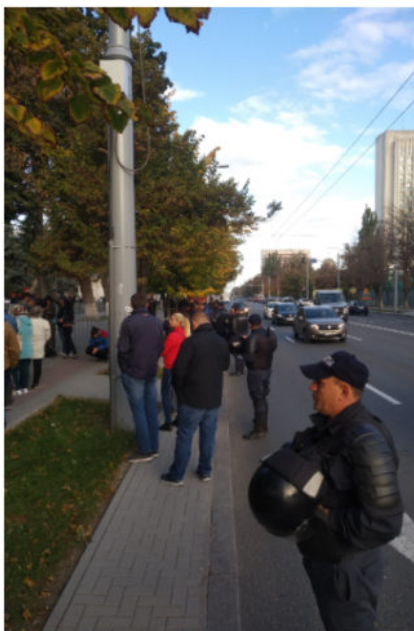
Pentru mai multe detalii, contactați: Natalia Munteanu, Ofițer de Comunicare. Mobil: 069437040; e-mail: natalia.munteanu@promolex.md

Măsurile disproporționale de blocare a spațiilor publice încalcă prevederile Legii privind întrunirile

În dimineața zilei joi, de 4 octombrie 2018, în jurul clădirii Parlamentului din Chișinău au fost instalate garduri metalice de protecție, creând dificultăți pietonilor care se deplasau în preajmă. A fost lăsat un spațiu de 60 de centimetri pentru pietoni pe trotuarul de pe bd. Ștefan cel Mare și Sfânt pe

tronsonul str. Maria Cebotari – str. Sfatul Țării, forțându-i pe aceștia să iasă pe carosabil.

Totodată, gardul de protecție a împiedicat apropierea de clădirea Parlamentului a participanților la protestele, cu un număr mic de protestatari (sub 50), organizate de Mișcarea Națională de Rezistență ACUM și de Grupul Civic „Occupy Guguță”. Ulterior s-a constatat că gardul de protecție a separat întrunirile cu mesaje opuse: întrunirea organizată de Tineretul Democrat, pe de o parte, și cele organizate succesiv de Mișcarea ACUM și Grupul Civic „Occupy Guguță”, pe de altă parte. Cu toate acestea, numărul mare de carabinieri prezenți ar fi fost suficient să creeze o zonă de protecție între cele două tabere de protestatari care erau puțini și pașnici.

Potrivit informațiilor publice, măsurile de securitate au fost luate conform [Dispoziției Primarului mun. Chișinău nr. 746-d din 03.10.2018](#) emisă pentru vizita oficială a Mareșalului Senatului Poloniei, Stanislaw Karczewski. Cu toate acestea, gardul care a fost instalat de dimineață a fost demontat după încheierea acțiunilor de protest, cu mult timp până la [venirea înaltului oficial polonez](#). Prin urmare, se impune concluzia că gardul a fost instalat intenționat pentru a limita spațiul de protest și nu a servit în niciun fel la asigurarea vizitei oficiale a Mareșalului Senatului Poloniei, Stanislaw Karczewski.

Deși autoritatea publică locală poate declara temporar închise anumite zone, conform art. 5 al. 3 al Legii privind întrunirile, Promo LEX atrage atenția că această măsură trebuie să efectuată în conformitate cu principiile legale stabilite de art. 4 a Legii care impune autoritățile să recurgă la măsuri proporționale și în favoarea întrunirilor când recurg la orice limitare legală.

Pentru mai multe detalii, contactați: Natalia Munteanu, Ofițer de Comunicare la Promo-LEX. Mobil: 069437040; e-mail: natalia.munteanu@promolex.md

Consemnările Promo-LEX privind întrunirile publice din septembrie 2018

Deconectarea iluminatului public, patrularea cu arme de foc și reținerea timp de aproape 12 ore a autobuzelor participanților la Marșul Centenar au tensionat artificial atmosfera întrunirii publice din 1 septembrie, constată Misiunea de Monitorizare a Întrunirilor Publice din cadrul Asociației „Promo-LEX”, care a lansat cel de-al 2-lea [Raport de monitorizare a întrunirilor publice desfășurate în perioada 1-30 septembrie 2018](#), în Republica Moldova.

Observatorii Promo-LEX au remarcat că în cadrul unei întruniri publice forțele de ordine au fost dotate cu arme letale de foc, chiar dacă se interzice folosirea armelor letale în cadrul întrunirilor pașnice. Afișarea acestor arme au provocat o stare de tensiune printre participanți.

Forța fizică pentru deblocarea circulației rutiere pe Calea

Ieșilor, a fost aplicată fără a utiliza metode nonviolente. Observatorii Promo-LEX consideră că Poliția ar fi trebuit să epuizeze toate metodele nonviolente de convingere a participanților, iar dacă acestea eșuau atunci puteau aplica forța fizică.

Lipsa însemnelor distinctive ale angajaților poliției face aproape imposibilă identificarea și tragerea la răspundere a acestora în cazul unor acțiuni ilegale asupra participanților, iar asta favorizează abuzuri din partea forțelor de ordine.

În Raport sunt analizate acțiunile bizare din preajma cafenelei „Guguță”, unde au loc întâlnirile organizate de grupul civic „Occupy Guguță”. Acolo s-a simțit un miros înțepător de substanțe necunoscute, iar Poliția a interzis repartizarea unor foi volante trecătorilor.

Raportul Promo-LEX consemnează totodată impactul declarațiilor președintelui Republicii Moldova, Igor Dodon, privind interzicerea întrunirilor publice pentru unele categorii de persoane.

Pentru mai multe detalii, contactați: Natalia Munteanu, Ofițer de Comunicare la Promo-LEX. Mobil: 069437040; e-mail: natalia.munteanu@promolex.md

Ar putea fi votul prin internet un instrument nou pentru alegerile din Moldova?

Astăzi, 03 octombrie 2018, în cadrul unei mese rotunde, Asociația Promo-LEX a lansat [Studiul](#) „Percepția cetățenilor față de instrumentele tehnologiei informației în perspectiva implementării

votului prin Internet”, realizat de Livia Țurcanu, expert independent. Studiul conține o analiză detaliată a experienței internaționale privind percepția și încrederea față de tehnologiile informației și a votului prin Internet, a situației din țara noastră la acest capitol, precum și a potențialului de utilizare a votului prin Internet de către cetățenii Republicii Moldova.

Necesitatea unui sistem de vot prin internet este argumentată de importanța asigurării dreptului la vot al cetățenilor aflați peste hotarele țării, dar și a altor categorii de alegători care nu se pot prezenta la vot în ziua alegerilor. În prezent, în Republica Moldova există atât premise care ar putea facilita dezvoltarea și implementarea votului prin internet, cât și unele riscuri. Astfel, în urma interviurilor desfășurate în cadrul cercetării, s-a constatat că, infrastructura de e-guvernare de care dispune Republica Moldova poate facilita implementarea votului prin internet, sau cel puțin testarea acestuia prin proiecte pilot.

În același context, datele studiului arată că, 100% din respondenții sondajului online folosesc rețelele de socializare, 91% utilizează servicii de comerț electronic, iar 86% folosesc internet banking. De asemenea, 68% din respondenți au afirmat că utilizează sau cunosc despre serviciile publice electronice precum e-caziera, e-declarația pe venit, ș.a. Astfel, „experiența anterioară de interacțiune cu diferite procese electronice, fie că este vorba de comerț online, achitarea cu cardul, utilizarea poștei electronice și a rețelelor de socializare ar putea influența pozitiv decizia

cetățeanului de a utiliza și votul electronic, pe lângă aceste instrumente”, consideră Livia Țurcanu. În ceea ce privește nemijlocit decizia de a utiliza sau nu votul prin internet, 86% din respondenți au răspuns că ar utiliza această opțiune de vot dacă va fi introdusă în cadrul alegerilor din Republica Moldova.

Pe de altă parte, contextul socio-politic actual și gradul de încredere în instituțiile publice nu sunt favorabile implementării votului prin internet. Datele studiului arată că, doar 11% din cei chestionați au fost în totalitate de acord iar 21% au fost parțial de acord cu faptul că nivelul de încredere al cetățenilor față de instituțiile statului este suficient de înalt pentru implementarea sistemului de vot prin internet. De asemenea, studiul mai menționează că, fie chiar și un exercițiu de testare a votului prin internet ar implica costuri și eforturi considerabile din partea actorilor implicați.

În concluzie, autoarea studiului subliniază că, “la nivel de legislație, trebuie întreprinse măsuri de modificare a cadrului legal care să includă atât reglementarea aspectelor tehnice ale votului prin internet, cât și a procedurilor de management a procesului electoral și altor operațiuni în contextul unui mecanism de vot bazat inclusiv pe tehnologiile informaționale”. Totodată, încrederea cetățenilor față de administrația publică și procesele democratice stă la baza votului prin Internet practicat cu succes în țări precum Estonia sau Elveția. În acest sens, instituțiile relevante ale Republicii Moldova ar trebui să lucreze intens asupra sporirii încrederii cetățenilor în procesele democratice, asigurând astfel un sistem de vot corect și transparent.

În această ordine de idei, studiul mai propune și un set de recomandări, precum: obținerea încrederii și implicarea actorilor-cheie interesați în procesul de dezvoltare a sistemului de vot prin internet; asigurarea accesului diasporei la instrumente de semnătură electronică; asigurarea

unui nivel înalt de transparență a procesului; implementarea treptată a proiectelor-pilot etc. Toate acestea sunt menite să contribuie la sporirea încrederii cetățenilor față de tehnologiile informației în perspectiva implementării votului prin Internet,

**Studiul „Percepția cetățenilor față de instrumentele tehnologiei informației în perspectiva implementării votului prin Internet” este realizat în cadrul Programului „Democrație, Transparență și Responsabilitate” finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate în Studiu aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorului.*

Pentru informații, contactați:

Inga Stegarescu, Ofițer de presă al Asociației Promo-LEX;

GSM: 069 26 96 84;

E-mail: inga.stegarescu@promolex.md